

2021-11-15

Remissvar

på Energimarknadsinspektionens rapporter Genomförandeplan med tidsplan för att förbättra elmarknadens funktion samt Förslag till tillförlitlighetsnorm för Sverige

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående rapporter.

Klimatmålen innebär en historisk omställning till fossilfrihet, inte bara i vårt energisystem utan även i hela vårt samhälle. Svenska företag satsar stort på att investera i morgondagens teknik som ger förutsättningar för fortsatt välstånd samtidigt som vi blir av med utsläpp. Omställningen innebär att vi fasar ut fossila bränslen och i stor utsträckning går över till el. Detta gör att klimatomställningen i Sverige kommer innebära en kraftigt ökad elanvändning och elsystemet blir ett viktigt verktyg för att vi ska lyckas med denna omställning.

Vi behöver ett elsystem som bygger på att alla har tillgång till el där de behöver den, när de behöver den. Det skulle dock bli oerhört dyrt och komplicerat att bygga ett elsystem som har hundra procent tillgänglighet. Därför måste ett antal avvägningar och riskanalyser göras och då är bedömningar om resurstillräcklighet, genomförandeplaner och tillförlitlighetsnorm viktiga verktyg.

Svenskt Näringsliv är positiv till att Ei förslår åtgärder för att göra elmarknaden mer effektiv men anser att:

- Genomförandeplanen bör vara kopplad till en identifierad bristsituation men eftersom utvärderingen av resurstillräcklighet ännu inte är färdig, är det svårt att avgöra om åtgärderna är tillräckliga. Föreslagna åtgärder blir sannolikt andra i de fall en bristsituation uppmärksammas. Svenskt Näringsliv föreslår därför att genomförandeplanen uppdateras när analys om resurstillräcklighet från ENTSO-E är färdig.
- Tillförlitlighetsnorm om 0,99 timmar per år behöver förtydligas när det gäller påverkan för elanvändare.
- Analysen kring tillförlitlighetsnormen behöver kompletteras med hur mycket energi det rör sig om som inte kommer att levereras och hur många användare som kan komma att beröras.

- Beräkningen av tillförlitlighetsnorm bör även göras för en treårsperiod då en sådan bli än mer tillförlitlig.
- Det är av största vikt att Ei, i samarbete med SvK, i god tid före avtalet om effektreserven löper ut, tydliggör om en ny bedömning kring tillförlitlighetsnormen och resurstillgänglighet är nödvändig.
- Kommande beräkningar av resurstillräcklighet och tillförlitlighetsnorm kompletteras med bedömning även för sommarperioden.
- Beräkning av tillförlitlighetsnorm och åtgärdsplan ska göras på områdesnivå då detta skulle tydliggöra eventuella skillnader mellan områden och på ett bättre sätt fånga upp resurstillräcklighetsproblem samt behov av kapacitetsmekanism.

Genomförandeplan med tidsplan för att förbättra elmarknadens funktion

Svenskt Näringsliv är positiv till att Ei förslår åtgärder för att göra elmarknaden mer effektiv oavsett om resurstillräcklighetsproblem identifierats. Flera av dessa förslag har sedan rapportens färdigställande även jobbat vidare med. Genomförandeplanens syfte är dock att ange hur brister ska undanröjas genom att förbättra marknadens funktion om det bedöms att Sverige inte har tillräckligt utbud för att möta efterfrågan. Genomförandeplanen bör då vara kopplad till en identifierad bristsituation men då utvärderingen av resurstillräcklighet ännu inte är färdig, är det svårt att avgöra om åtgärderna är tillräckliga. Föreslagna åtgärder blir sannolikt andra i de fall en bristsituation uppmärksammas. Svenskt Näringsliv föreslår därför att genomförandeplanen uppdateras när analys om resurstillräcklighet från ENTSO-E är färdig.

Svenskt Näringsliv är positiva till den årliga uppföljningen av genomförandeplanen och dess åtgärder. Svenskt Näringsliv föreslår att Ei vid dessa tillfällen även ska analysera om åtgärderna lett till att minska risken för otillräcklig resurstillräcklighet framöver.

Förslag till tillförlitlighetsnorm för Sverige

Svenskt Näringsliv anser att det är viktigt att beslut kopplat till utveckling och förändring av vårt elsystem och elmarknad är transparenta. Förutsägbara regelverk och processer underlättar för företag och investerare att fatta effektiva beslut i utvecklingen av sin verksamhet, särskilt när det gäller huruvida nät- och produktionskapacitet kommer att vara tillräckligt för att täcka deras förväntade framtida elbehov. Det är även viktigt att förslag på förändring eller utveckling av regelverk tydligt analyserar konsekvenser för elanvändare och relevanta aktörer. Denna typ av analys saknas i rapporten och den säger heller inget om det kommer att finnas tillräckliga resurser för att möta kommande efterfrågan på el. Redan idag upplever var tionde företag problem med att elförsörjningen har hämmat eller omöjliggjort investeringar. Denna bristande tilltro till elleveranserna innebär en stor risk att fler företag kommer bromsa viktiga investeringar vilket är en enorm förlust för Sverige.

För att avgöra om det kommer att finnas tillräckliga resurser, måste först en resurstillräcklighetsbedömning identifiera resurstillräcklighetsproblem. Därefter ska medlemsländerna undanröja de hinder som finns och vidta åtgärder för att förbättra marknadens funktion, utifrån medlemsstatens genomförandeplan. Tillförlitlighetsnormen är en nödvändig del i de beslut som kan möjliggöra en effektreserv även i framtiden. Svenskt Näringsliv bedömer att det är svårt att avgöra rimligheten i den föreslagna

tillförlitlighetsnormen utan att den sätts in i helheten och konsekvensanalys görs på helheten. Det är först då vi kan bedöma den påverkan måttet kan komma att få ur ett användarperspektiv.

Tillförlitlighetsnorm är enligt Ei ett mått på hur många timmar det inte är samhällsekonomisk försvarbart att säkerställa leverans av el. Ei föreslår att värdet på tillförlitlighetsnormen i Sverige är 0,99 timmar per år. Svenskt Näringsliv anser att det vore värdefullt att Ei förtydligar vad detta kan innebära i praktiken för en elanvändare och särskilt viktigt är det för dem som står i begrepp att investera i elintensiva verksamheter. Det är exempelvis stor skillnad i kostnadspåverkan på produktionsbortfall om måttet innebär 1 minut åt gången, sextio gånger per år eller en timme, en gång per år.

Tillförlitlighetsnormen säger inget om hur mycket energi det rör sig om som inte kommer att levereras eller hur många användare som kan komma att beröras. Svenskt Näringsliv anser att detta måste tydliggöras för att kunna avgöra om föreslagen tillförlitlighetsnorm är rimlig.

Ei har valt en femårsperiod för beräkning av tillförlitlighetsnormen och med tanke på den snabba förändringen i omställningen och utfasningen av fossila bränslen i kombination med sabbat förändrad elproduktionsmix så innebär en kortare tidshorisont ett mer tillförlitligt resultat. Svenskt Näringsliv föreslår därför att Ei även gör en beräkning av tillförlitlighetsnormen för en treårsperiod då en sådan skulle bli än mer tillförlitlig.

Förslaget ska gälla under perioden 2021–2026 och sammanfaller därmed inte med när avtalen som Svenska Kraftnät (SvK) har ingått kopplat till effektreserven löper ut, mars 2025. Svenskt Näringsliv anser att det är av största vikt att Ei i samarbete med SvK, i god tid före avtalet om effektreserven löper ut, tydliggör om en ny bedömning kring tillförlitlighetsnormen och resurstillgänglighet därför är nödvändig.

Ei antar i rapporten, efter inspel från SvK, att effektproblemsituationer i Sverige inträffar kalla vinterdagar och har bedömt kandidattekniker i enlighet med denna period. Svenskt Näringsliv är enig att det är ett rimligt antagande då detta stämmer överens med hur det sett ut historiskt. Däremot står vårt elsystem inför en kraftig förändring av sammansättningen i produktionsmixen och de två senaste somrarna har vi sett att elsystemet haft allt större utmaningar. Beräkning av tillförlitlighetsnorm under en period som inte har ett stort uppvärmningsbehov kommer troligen innebära att andra referenstekniker blir relevanta och då även påverka tillförlitlighetsnorm. Svenskt Näringsliv ser därför ett stort värde i att Ei analysera resurstillräcklighet och tillförlitlighetsnorm även under sommarperioden och föreslår att kommande beräkning kompletteras med detta.

Både tillförlitlighetsnorm och åtgärdsplan utgår ifrån hela Sverige även om elsystemet är uppdelat i fyra elområden och skiljer sig betydligt från norr till söder vad gäller både produktionsmix och typ av elanvändning. En beräkning av tillförlitlighetsnorm och åtgärdsplan på områdesnivå skulle tydliggöra eventuella skillnader mellan områden och på ett bättre sätt fånga upp resurstillräcklighetsproblem samt behov av kapacitetsmekanism.

Johan Britz

Marie Knutsen-Öy